

de workshops voor stagebegeleiders en opleiders uit het bedrijfsleven ter ondersteuning van kwalitatief hoogwaardige stages

Richtlijnen

voor het opzetten en uitvoeren van

gezamenlijke workshops voor stagebegeleiders van beroepsopleidingen en opleiders uit het bedrijfsleven

ter ondersteuning van kwalitatief
hoogwaardige stages

Q PLACEMENTS

VET ENTERPRISE COOPERATION

Deze publicatie is opgesteld door:

Nationaal Onderwijscentrum (VISIC), Letland

met steun van de partners in het Q-Placements Project:

Baltic Bright Consulting and Training, Letland,

Kamer van Koophandel en Nijverheid van Letland,

Kamer van Koophandel en Nijverheid van Terrassa, Catalonië, Spanje,

MBO Raad, Nederland,

Instituut voor beroepsonderwijs- en opleiding van de Republiek Slovenië

EU-project "VET-Enterprise Cooperation for Quality Assurance of VET Placements and Apprenticeships: Introducing Q-Placements Model" (Q-Placements Project)

Projectnr.: 2013-1-LV1-LEO05-05342

Dit project is gefinancierd door de Europese Commissie. Deze publicatie geeft uitsluitend de standpunten van de auteurs weer. De Europese Commissie kan niet verantwoordelijk worden gehouden voor het gebruik, in welke vorm ook, van de hierin vervatte informatie.

Auteursrecht: partners in het Q-Placements Project

Uitgever: „Baltic Bright” Ltd

ISBN: 978-9934-8552-0-7

Richtlijnen

voor het opzetten en uitvoeren van

gezamenlijke workshops voor stagebegeleiders van beroepsopleidingen en opleiders uit het bedrijfsleven

ter ondersteuning van kwalitatief
hoogwaardige stages

Inhoudsopgave

Inleiding.....	3
Richtlijnen	4
Bijlage 1. Template voor workshopplanning.....	14
Bijlage 2. Voorbeeldprogramma voor training/gezamenlijke workshop	15
Conclusies en aanbevelingen van het Q-Placements Project.....	19

Inleiding

Dit materiaal is tot stand gekomen binnen het LDV-project voor de overdracht van innovatie "VET-Enterprise Cooperation for Quality Assurance of VET Placements and Apprenticeships: Introducing Q-Placements Model" (2013-2015), dat valt onder het EU-programma Een Leven Lang Leren (LLP).

Met het Q-Placements Project werd beoogd de kwaliteit van nationale en internationale stages en andere vormen van beroepspraktijkvorming te verbeteren door betere samenwerking tussen instellingen voor beroepsonderwijs en -opleiding en stagebedrijven.

Het Q-Placements Project heeft het volgende opgeleverd:

- 1)** Een onderzoeksrapport waarin de visies van instellingen voor beroepsonderwijs en -opleiding, belanghebbenden en bedrijven op de organisatie en kwaliteit van stages zijn verwoord;
- 2)** Een gezamenlijke trainingsaanpak voor stagebegeleiders van instellingen voor beroepsonderwijs en -opleiding en opleiders van stagebedrijven die bij het toezicht op stages zijn betrokken: zie de richtlijnen;
- 3)** Trainingen op EU-niveau in vier landen: Een 'Train-the-Trainer'-workshop; workshops in Letland, Nederland, Spanje en Slovenië;
- 4)** Hoofdtrainers in ieder partnerland; getrainde begeleiders van instellingen voor beroepsonderwijs en -opleiding en stagebedrijven met betere vaardigheden op het gebied van samenwerking en het waarborgen van een betere kwaliteit van stageplaatsen;
- 5)** Aanbevelingen, voorstellen ter verbetering van procedures, beleid e.d.

Ondanks de verschillende systemen voor beroepsonderwijs en -opleiding en de verschillende niveaus en vormen van beroepspraktijkvorming (bpv) in de projectlanden (Letland, Nederland, Spanje en Slovenië) kwamen de resultaten van de behoeftenanalyses overeen. Alle betrokkenen (scholen voor beroepsonderwijs, werkgevers en belanghebbenden) erkennen dat de stagebegeleider/opleider een sleutelrol vervult. Scholen benadrukken dat bedrijven moeten beschikken over professionele, gekwalificeerde opleiders en zijn van oordeel dat nauwe samenwerking met opleiders bij bedrijven van essentieel belang is. Tegelijkertijd merken zij op dat het welslagen van stages in het gedrang komt wanneer bedrijven niet bereid zijn aan het proces deel te

nemen en samen te werken. Anderzijds verwachten werkgevers en belanghebbenden toereikende en regelmatige bijstand van scholen voor beroepsonderwijs- en opleiding. Uit de enquête is gebleken dat beide partijen samenwerking en permanente ondersteuning, onderling en ten opzichte van de stagiair, als cruciaal beschouwen voor de stagekwaliteit. Gezamenlijke training van begeleiders van scholen voor beroepsonderwijs en -opleiding en opleiders van stagebedrijven is een praktische manier om verwachtingen te communiceren, structurele samenwerking in gang te zetten en te versterken en vaardigheden op het gebied van communicatie en begeleiding te verbeteren.

Meer informatie over het Q-Placements Project en de resultaten is te vinden op de website van het project: www.qualityplacements.eu

Richtlijnen voor het opzetten en uitvoeren van gezamenlijke workshops voor stagebegeleiders van beroepsopleidingen en opleiders uit het bedrijfsleven ter ondersteuning van kwalitatief hoogwaardige stages

Achtergrond

In Europa zijn de kwaliteit en de relevantie van beroepsonderwijs een topprioriteit geworden. De Europese Commissie heeft het accent verlegd naar:

- beroepspraktijkvorming, stages,
- nauwere samenwerking tussen instellingen voor beroepsonderwijs en -opleiding, het bedrijfsleven en belanghebbenden;
- internationale mobiliteit.

In het kerninitiatief *Een agenda voor nieuwe vaardigheden en banen*¹, dat deel uitmaakt van de Europa 2020-strategie, wordt opgeroepen tot de “totstandbrenging van partnerschappen tussen de wereld van de arbeid en die van onderwijs en opleiding”, en worden werkgevers ertoe aangespoord mee te investeren in beroepsonderwijs en -opleiding en het aanbod van beroepspraktijkvormings- en stageplaatsen te helpen vergroten. In het kerninitiatief *Jeugd in beweging*² wordt opgeroepen tot maatregelen waarmee de jeugdwerkloosheid moet worden teruggedrongen middels “de toegang van jongeren tot de arbeidsmarkt via stages...”

In het *Communiqué van Brugge*³ worden de kernprioriteiten voor beroepsonderwijs en -opleiding genoemd, waaronder initieel beroepsonderwijs en initiële beroepsopleiding van hoge kwaliteit. Het concept kwaliteit en relevantie wordt uitgewerkt:

- kwaliteitsbewaking via nationale kaders voor kwaliteitsbewaking van instellingen voor beroepsonderwijs en -opleiding die van toepassing zijn op beroepspraktijkvorming, en die aansluit op EQAVET;;
- kwaliteit van docenten, trainers en professionele medewerkers in beroepsonderwijs en -opleiding;
- verbetering van de aansluiting op de arbeidsmarkt door samenwerking tussen scholen en het bedrijfsleven, sociale partners en belanghebbenden.

In het *Communiqué van Brugge* zijn stappen vastgelegd die op korte termijn moeten worden ondernomen, waaronder de taak om “werkgebaseerd leren, waaronder werkend leren, maximaal te bevorderen”. In het initiatief *Een andere kijk op onderwijs*⁴ wordt ervoor gepleit beroepspraktijkvorming te bevorderen, inclusief de kwaliteit van stages. “Voor stages zijn duidelijke regelgevingskaders en afgebakende taken van actoren nodig”.

¹ <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/NL/TXT/PDF/?uri=CELEX:52010DC0682&from=nl>

² http://ec.europa.eu/youthonthemove/about/index_en.htm

³ http://ec.europa.eu/education/policy/vocational-policy/doc/brugescom_nl.pdf.

⁴ <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/NL/TXT/?qid=1389776578033&uri=CELEX:52012DC0669>

In de *Conclusies van Riga*⁵ wordt erop gewezen dat de volgende acties moeten worden ondernomen:

- bevordering van investeringen in beroepspraktijkvorming door sociale partners, bedrijven, kamers van koophandel en aanbieders van beroepsonderwijs en -opleiding hierbij te betrekken, en door innovatie en ondernemerschap aan te moedigen;
- verdere ontwikkeling van mechanismen voor kwaliteitsbewaking in beroepsonderwijs en -opleiding;
- versterking van de toegang tot beroepsonderwijs en -opleiding en kwalificaties voor iedereen door systemen die flexibeler zijn en meer op doorstroming zijn gericht;
- verdere versterking van kernvaardigheden zoals taalvaardigheden en digitale geletterdheid in de curricula van beroepsonderwijs en -opleiding;
- invoering van systematische benaderingen van en kansen voor de initiële en doorlopende professionele ontwikkeling van docenten, trainers en begeleiders in beroepsonderwijs en -opleiding, in zowel de schoolomgeving als de beroepspraktijk.

Q-Placements Model voor de kwaliteit van stages

Landen zoeken naar innovatieve oplossingen en instrumenten om de strategische doelstellingen van de EU te verwezenlijken. In het eerdere HansaVET⁶-project van de projectpartners lag het accent op het trainen van begeleiders in beroepsonderwijs en -opleiding om in de drie stadia van het stageproces (voorbereiding, uitvoering, beoordeling) succesvol te communiceren met en begeleiding te bieden aan de leerling/student uit het beroepsonderwijs en het stagebedrijf. Uit de ervaring met het HansaVET-project is gebleken dat deelnemers meer profijt van de workshops zouden hebben als begeleiders/opleiders uit het bedrijfsleven eveneens bij deze trainingsworkshops betrokken zouden zijn. Een ander waardevol initiatief was het *Q-Placements Handboek voor kwalitatieve internationale werkstages*⁷, een uitgebreide gids voor samenwerking tussen de drie belan-

⁵ http://ec.europa.eu/education/policy/vocational-policy/doc/2015-riga-conclusions_en.pdf.

⁶ "HansaVET - Hanseatic Tradition for VET: Mobility Strategies for Promoting Entrepreneurship Skills of VET Students". http://visc.gov.lv/visc/projekti/projekti_old/hansavet_old.shtml

⁷ <http://www.q-placements.eu/results.html>

grijkste actoren (instellingen voor beroepsonderwijs en -opleiding, het bedrijfsleven en de stagiair). Het Q-Placements Handboek was weliswaar bedoeld voor de internationale mobiliteit van initieel beroepsonderwijs en initiële beroepsopleiding, maar uit onderzoek is gebleken dat circa 80% van de procedures voor nationale/lokale stages en leerplaatsen hetzelfde is. In het handboek wordt het concept kwaliteit gedefinieerd in de context van leerplaatsen en taken en verantwoordelijkheden van betrokken partijen: begeleiders van instellingen voor beroepsonderwijs en -opleiding en bedrijven, studenten, procedures, documentatie, en eerst en vooral goede begeleiding, waarmee hoogwaardige stages worden gewaarborgd.

Het handboek werd het startsein voor een nieuw project, „Q-Placements: VET-Enterprise Cooperation for Quality Assurance of VET Placements and Apprenticeships: Introducing Q-Placements Model”.

Het Q-Placements Model is in het kader van dit project gebaseerd op de aanname dat de kwaliteit van begeleiding van studenten in beroepsonderwijs en -opleiding afhankelijk is van de vaardigheden op het gebied van communicatie en samenwerking van de begeleiders/opleiders van zowel de instellingen voor beroepsonderwijs en -opleiding als de stagebedrijven. Met de Q-Placements-benadering wordt dan ook een unieke methodologie geboden waarin het accent ligt op een gezamenlijk trainingsprogramma voor begeleiders van scholen voor beroepsonderwijs en -opleiding en opleiders uit het bedrijfsleven dat handelt over de manier waarop de kwaliteit van stages kan worden gewaarborgd.

Voor de toepassing van het Q-Placements Model in landen van projectpartners zijn richtlijnen opgesteld voor het uitvoeren van gezamenlijke workshops. Geadviseerd wordt deze richtlijnen te lezen in combinatie met het Q-Placements Handboek, in het bijzonder sectie 4 en 5, waarin het proces van en de procedures voor kwaliteitsbewaking aan bod komen.

De richtlijnen vormen slechts een leidraad en moeten worden afgestemd op de specifieke nationale of lokale context.

Gezamenlijke workshops voor stagebegeleiders van beroepsopleidingen en opleiders van bedrijven

Met de volgende tips kunt u elke deelnemer aan uw workshop een waardevolle ervaring bieden.

1. In de inhoud van de gezamenlijke workshops moet het waarborgen van kwaliteit tijdens de drie fasen van het werkstageproces centraal staan: de voorbereiding, de uitvoering en de

beoordeling door de belangrijkste betrokken partijen (de instelling voor beroepsonderwijs, de stagiair en het bedrijf). Deze drie fasen spelen alle een belangrijke rol, en er moet dan ook gelijke aandacht naar uitgaan bij het plannen en uitvoeren van de Q-Placements-workshop.

2. Zowel de inhoud als de trainingsmethoden van de workshop moeten zijn gericht op versterking van de samenwerking tussen de instelling voor beroepsonderwijs en het stagebedrijf gedurende het gehele stageproces. Het gaat erom de communicatie tussen de school en het bedrijf, tussen de begeleiders en opleiders en hun communicatie met de stagiair te verbeteren.
4. Het is raadzaam om vóór het opstellen van het programma voor een Q-Placements-workshop te bekijken welke praktijken gangbaar zijn bij het bieden van stageplaatsen. Maak gebruik van de bevindingen in het behoeftenanalyseverslag van het Q-Placements Project, bestudeer het juridische kader en het systeem voor kwaliteitsbewaking nogmaals, besteed aandacht aan problematische aspecten, huidige ontwikkelingen en dergelijke. De zaken die tijdens de training aan bod komen, variëren naar gelang van de verschillende systemen en actoren voor werkstages.
5. Voor het creëren van toegevoegde waarde wordt aanbevolen dat twee begeleiders het trainingsprogramma ontwikkelen en de workshop leiden: een vertegenwoordiger van de onderwijsinstelling en een van de arbeidsmarkt.
6. Verduidelijk het aandachtsgebied en het doel van de workshop. Probeer de volgende vragen te beantwoorden: Wat tracht u te bereiken door de deelnemers bij elkaar te brengen? Hoe komt u erachter of de workshop is geslaagd? Houd rekening met de behoeften van belanghebbenden van instellingen voor beroepsonderwijs en -opleiding.

7. Maak gebruik van de template voor workshopplanning (bijlage 1) om de werkzaamheden voor de planning en voorbereiding van de workshop te organiseren en te voltooien. Houd bij de inhoudelijke planning van de workshop rekening met organisatorische en praktische zaken, die evenzeer van belang zijn.
8. Voor het realiseren van de workshopdoelstellingen is het van cruciaal belang dat de Q-Placements-workshop wordt bijgewoond door stagebegeleiders van scholen voor beroepsonderwijs en -opleiding en opleiders van bedrijven, niet slechts door vertegenwoordigers van deze instellingen. Indien nodig kunt u overwegen een afzonderlijke workshop te organiseren voor managers van beroepsonderwijsinstellingen en stagebedrijven om het Q-Placements Model te presenteren en de kwaliteitsaspecten van stages en de trainingsbehoeften van begeleiders/opleiders te bespreken.
9. Houd uw aandacht vooral gericht op de belangrijkste betrokkene, namelijk de stagiair, ook al vormen begeleiders van instellingen voor beroepsonderwijs en -opleiding en opleiders van bedrijven de directe doelgroep van de workshop.
10. U kunt deelnemers motiveren door duidelijke en begrijpelijke doelstellingen en resultaten voor de workshop vast te stellen. Vergeet niet dat alle deelnemers baat moeten hebben bij de workshop. Als de workshop niet voor iedereen de moeite waard is, worden tijd en geld verspild.
11. Bij de selectie van deelnemers is het raadzaam te zorgen voor een evenwichtige groepssamenstelling, met gelijkwaardige aantallen deelnemers van scholen voor beroepsonderwijs en -opleiding en bedrijven, zodat tijdens de workshop verschillende visies en ervaringen aan bod kunnen komen. Ook een

evenwichtige verhouding tussen het aantal mannen en vrouwen en verschillende leeftijdscategorieën is raadzaam.

- 12.** De promotiekanalen voor de workshop kunnen per land verschillen. Zo kunnen vertegenwoordigers van instellingen voor beroepsonderwijs en -opleiding rechtstreeks worden benaderd via uitnodigingen aan scholen en bedrijven, via de verschillende instanties die verantwoordelijk zijn voor het bieden van stages, via de sociale partners e.d. Ook met bedrijfs- of schoolbezoeken kan de workshop effectief onder de aandacht worden gebracht.
- 13.** Leg creativiteit aan de dag bij het opzetten van het trainingprogramma. De invulling kan variëren naar gelang van de specifieke behoeften. Trainingen kunnen bijvoorbeeld uit drie delen bestaan: een inleidende workshop, gevolgd door praktische toepassing van kennis en vaardigheden voor het werken met stagiairs, en een afsluitende workshop met analyse en reflectie. Workshops kunnen worden georganiseerd voor deelnemers uit dezelfde of verschillende sectoren, of zelfs voor één beroepsgroep.
- 14.** Om de workshop praktisch te maken en ervoor te zorgen dat er veel ervaringen worden gedeeld, raden we aan interactieve trainingstechnieken toe te passen (bijvoorbeeld case study's, probleemoplossing, coachingelementen, simulaties, rollenspellen, intercollegiaal leren, brainstorming en groepswork waarbij deelnemers in groepjes van 3 à 4 personen aan de slag gaan, of werk in duo's).
- 15.** De training moet zodanig worden ingericht dat de deelnemers een actieve rol spelen. Daarom worden relatief kleine groepen aanbevolen. De optimale groepsgrootte ligt tussen twaalf en twintig deelnemers.

Aandacht voor de drie fasen van het stageproces

De inhoud van de gezamenlijke workshop is in een korte formule samen te vatten: de drie belangrijkste actoren tijdens de drie fasen van het stageproces. De drie belangrijkste actoren zijn: de student/stagiair uit het beroepsonderwijs, de onderwijsinstelling (de stagebegeleider van school) en het stagebedrijf (de opleider). Tijdens de workshop moeten de volgende aspecten centraal staan: taken en verantwoordelijkheden, documentatie, acties en vooral de communicatie van de drie actoren tijdens het gehele werkstageproces: voorbereiding, uitvoering en beoordeling. Deze fasen spelen alledrie een belangrijke rol, en er moet dan ook gelijke aandacht naar uitgaan bij het plannen en uitvoeren van de Q-Placements-workshop. Raadpleeg het Q-Placements Handboek, in het bijzonder sectie 4 en 5, waarin het proces van en de procedures voor kwaliteitsbewaking aan bod komen.

Aandachtspunten in de voorbereidingsfase:

Vanuit het perspectief van de onderwijsinstelling:

- Invoering/opstelling van de noodzakelijke regels, procedures en documenten;
- Selectie van stagiairs voor bedrijven;
- Inzicht in de verwachtingen van de stagiair en het bedrijf ten aanzien van de stage;
- Uitleg over de verwachte leerresultaten door een werkprogramma (plan) uit te reiken aan stagiairs en vertegenwoordigers van bedrijven;
- Voorbereiding van stagiairs op de stage (gedragscode, noodzaak eventuele problemen bij de begeleider van het bedrijf of de school aan te kaarten);
- Uitleg aan stagiairs over de eisen voor het stageverslag;
- Ondertekening van een overeenkomst betreffende de stage tussen de instelling voor beroepsonderwijs en -opleiding en de stagiair en het bedrijf;
- Eventueel een ontmoeting met de gezinsleden van de stagiair.

Vanuit het perspectief van het stagebedrijf:

- Invoering/opstelling van de noodzakelijke regels, procedures en documenten in verband met de voorbereidingsfase;
- Inzicht in het stageprogramma en de verwachte resultaten van de stage middels effectieve communicatie met vertegenwoordigers van de onderwijsinstelling;
- Voorbereiding van de werkplek;
- Aanwijzing van een stagebegeleider/opleider;
- Voorlichting van medewerkers over binnenkomende stagiairs;
- Samenstelling van een welkomstpakket voor stagiairs;
- Voorbereiding van een introductiesessie voor stagiairs;
- Ondertekening van stagecontract(en) met stagiairs en de onderwijsinstelling.

Aandachtspunten in de uitvoeringsfase:**Vanuit het perspectief van de onderwijsinstelling:**

- Invoering/opstelling van de noodzakelijke regels, procedures en documenten in verband met de uitvoeringsfase;
- Bewaking van de voortgang van de stage middels regelmatige bezoeken aan het bedrijf;
- Regelmatige communicatie met de stagiair en de stagebegeleider van het bedrijf.

Vanuit het perspectief van het stagebedrijf:

- Invoering/opstelling van de noodzakelijke regels, procedures en documenten in verband met de uitvoeringsfase;
- Verwelkoming van de stagiair en uitvoering van een introductiesessie op de werkplek;

- Bekendmaking aan de stagiair van de hem of haar toegewezen taken;
- Communicatie met de stagebegeleider van de onderwijsinstelling over eventuele problemen;
- Verstrekking van feedback aan stagiairs over de voortgang en de verwezenlijking van het programma.

Aandachtspunten in de beoordelingsfase:**Vanuit het perspectief van de onderwijsinstelling:**

- Invoering/opstelling van de noodzakelijke regels, procedures en documenten in verband met de beoordelingsfase;
- Ontvangst en beoordeling van het stageverslag;
- Opstelling en presentatie van het stageverslag (indien van toepassing);
- Verzameling van feedback van stagiairs over hun ervaring bij het bedrijf;
- Analyse van de stageresultaten ter verbetering van de kwaliteit.

Vanuit het perspectief van het stagebedrijf:

- Invoering/opstelling van de noodzakelijke regels, procedures en documenten in verband met de beoordelingsfase;
- Verstrekking van feedback aan stagiairs over hun vooruitgang tijdens de stage;
- Ondertekening van de stageverslagen (indien van toepassing);
- Bespreking van de resultaten/ervaringen met vertegenwoordigers/begeleiders van de onderwijsinstelling, verstrekking van feedback.

Bijlage 1

Maak gebruik van de template voor workshopplanning om de werkzaamheden voor de planning en voorbereiding van de workshop te organiseren en te voltooien.

Template voor workshopplanning

Doelstellingen van de workshop:

Tijd	Onderwerp/ Thema/Acti- viteit	Beschrijv- ing van de inhoud	Verwachte resultaten	Toegepaste methoden	Hand-outs	Middelen (bijvoorbeeld een projector, pennen e.d.)

Bijlage 2

Voorbeeld van een trainingsprogramma voor stagebegeleiders van instellingen voor beroepsonderwijs en -opleiding en opleiders van bedrijven (Letland)

Gezamenlijke workshops "Samenwerking tussen instellingen voor beroepsonderwijs en bedrijven voor hoogwaardige leerplaatsen/stages"

Dag 1					
Tijd	Onderwerp	Inhoud	Leerdoelen	Methoden	Hand-outs
14:00 – 14:15 (15 minuten)	Opening van de workshop Inleiding	Opening van de workshop Informatie over het Q-Placements Project: projectdoelstellingen, verwachte resultaten	Deelnemers begrijpen het belang en de relevantie van het Q-Placements Project.	Presentatie	Presentatiedia's, elektronisch en op papier
14:15 – 14:45 (30 minuten)	Introductie van deelnemers Belangrijke aspecten betreffende de kwaliteit van stages	"Wie zijn de mensen in onze groep?" Belangrijke aspecten betreffende de kwaliteit van stages zoals gezien door deelnemers aan de workshop	Positieve workshopomgeving, het gevoel van een gemeenschap van professionals met dezelfde doelstellingen	Individuele taak "Collectieve kennis": — Stel uzelf voor, beschrijf de uitdagingen waar u voor staat wanneer u moet zorgen voor kwalitatief hoogwaardige stages; wat kan ik zelf bijdragen aan kwaliteitsverbetering?	Papier of post-its in twee kleuren Presentatie „Doelstellingen van de workshop"
14:45 – 15:15 (30 minuten)	Het stageproces en de verschillende fasen van een stage; belangrijkste actoren, hun verwachtingen, taken en bijdrage aan hoogwaardige stages.	Deelnemers vertellen wat hun idee is van een "kwalitatief hoogwaardige stage" Deelnemers bespreken het proces van stages en leerplaatsen, de onderlinge relatie tussen stages en de manier waarop iedere afzonderlijke stage bijdraagt aan de algehele kwaliteit en resultaten van de stage	Beter begrip van het stageproces en de verschillende fasen van dit proces en van de factoren die bijdragen aan kwaliteit	Discussie of brainstormen, met bijdragen van deelnemers	Powerpoint-presentatie "Het proces en de fasen van een hoogwaardige stage"
15:15 – 15:45 (30 minuten)	Koffiepauze				

Tijd	Onderwerp	Inhoud	Leerdoelen	Methoden	Hand-outs
15:45 – 16:15 (30 minuten)	Fase 1: voorbereiding. De taken en verantwoordelijkheden van de drie belangrijkste actoren Documentatie	Werkzaamheden, procedures tijdens de voorbereidingsfase op school en bij het stagebedrijf; welke communicatie moet plaatsvinden tussen de belangrijkste actoren Documentatie die tijdens de voorbereidingsfase moet worden vastgesteld en besproken	Kennis van de noodzakelijke werkzaamheden en procedures, documenten Deelnemers zijn in staat de taken en verantwoordelijkheden van de drie belangrijkste actoren te beschrijven	PPT, discussie	PPT „Voorbereidingsfase, taken en verantwoordelijkheden van belangrijkste actoren; Documentatie” Q-Placements Handboek
16:15 – 17:00 (45 minuten)	Coaching inzetten als begeleidingsmethode voor hoogwaardige stages	Invoering van coaching als begeleidings- en ondersteuningsmethode en opties om coaching in te zetten bij de communicatie met de stagiair	Deelnemers begrijpen het concept coaching en waarom deze aanpak bij stages nuttig kan zijn als begeleidingsmethode	Presentatie/demonstratie (indien hier tijd voor is); Discussie	PPT „Coaching inzetten als begeleidingsmethode voor hoogwaardige stages”; Video
17:00 – 17:15	Koffiepauze				
17:15-18:00 (45 minuten)	Vorbereidingsfase: case study	Presentatie van een casusbeschrijving voor de voorbereidingsfase; casusanalyse in kleine groepjes, presentaties van oplossingen door deelnemers	Vaardigheden/capaciteit om oorzaken vast te stellen en te bespreken en naar oplossingen te zoeken	Case study Werk in groepen Presentaties Discussies	Presentatie „Case study-methode” Beschrijving van casus nr. 1
18:00 – 18:45 (45 minuten)	Praktische vaardigheden voor communicatie en samenwerking tijdens de voorbereidingsfase.	Deelnemers werken in kleine groepjes, waarbij zij de rol aannemen van belangrijke actoren in één situatie	Inzicht in de rol van de voorbereidingsfase in het gehele stageproces In de schoenen staan van een andere partij (school of bedrijf, of stagiair) en de uitdagingen van de voorbereidingsfase vanuit een ander perspectief ervaren; beter begrip van de belangen en verwachtingen van andere belangrijke actoren	Werk in groepen Simulatiespel Feedback op werk in groepen Discussie	Casusbeschrijving voor simulatiespel

Dag 2					
Tijd	Onderwerp	Inhoud	Leerdoelen	Methoden	Hand-outs
9:00 – 9:15 (15 minuten)	Warming-up				
9:15 – 10:00 (45 minuten)	Fase 2: de uitvoeringsfase van een stage De belangrijkste aandachtspunten; beste praktijken	Vaststellen van de belangrijkste problemen voor het waarborgen van een goede stagekwaliteit tijdens de uitvoeringsfase vanuit het perspectief van de school en dat van het stagebedrijf Beste praktijken/ervaringen van deelnemers bij het oplossen van problemen	Kennis en begrip van de voornaamste problemen voor de stagekwaliteit tijdens de uitvoeringsfase, begrip van de verschillende perspectieven: dat van de school en dat van het stagebedrijf Leren over en van de beste praktijken van andere deelnemers	Groeps-presentaties Brainstorming Intercollegiaal leren Discussie	PPT „De uitvoeringsfase van een stage” Q-Placements Handboek
10:00 – 10:30	Uitvoeringsfase: taken en verantwoordelijkheden van belangrijkste actoren Documentatie	Werkzaamheden, procedures op school en bij het stagebedrijf ter waarborging van de stagekwaliteit Taken en verantwoordelijkheden van belangrijkste actoren, samenwerking en communicatie. Documentatie.	Kennis over en begrip van alle procedures en communicatie vanuit de school en het stagebedrijf tijdens de uitvoeringsfase Deelnemers zijn zich bewust van de taken en verantwoordelijkheden van alle belangrijke actoren en hun samenwerkings- en communicatietaken tijdens de uitvoeringsfase.	Presentatie Werk in groepen Discussie	PPT „De uitvoeringsfase van een stage” Q-Placements Handboek
10:30 – 11:00	De uitvoeringsfase: case study	Bespreken en analyseren van een casus in de uitvoeringsfase van een stage Bespreken van de betrokkenheid en acties van betrokken partijen	Begrip van de rol van iedere belangrijke actor en de noodzaak van communicatie en samenwerking tussen deze partijen tijdens de uitvoeringsfase	Werk in groepen Casusanalyse Presentaties Discussie	Beschrijving van casus nr. 2 Q-Placements Handboek
11:00 – 11:30 (30 minuten)	Koffiepauze				

Tijd	Onderwerp	Inhoud	Leerdoelen	Methoden	Hand-outs
11:30 – 12:00 (30 minuten)	Vragen en antwoorden over het waarborgen van kwaliteit in de uitvoeringsfase Vaststellen van beste praktijken	Vaststellen en bespreken van beste praktijken voor het oplossen van problemen en het waarborgen van kwaliteit tijdens de uitvoeringsfase	Kennis over en begrip van mogelijke acties, waaronder samenwerking en communicatie tussen de school, het stagebedrijf en de stagiair, voor het verwezenlijken van een kwalitatief hoogwaardige stage	Discussie Brainstorming Intercollegiaal leren	Q-Placements Handboek
12:00 - 13:00 (60 minuten)	Fase 3, eindfase: de beoordelingsfase van een stage	Vereiste werkzaamheden, procedures en documenten voor alle betrokken partijen/belangrijkste actoren Communicatie en samenwerking tijdens de beoordelingsfase	Kennis over en begrip van werkzaamheden en procedures, waaronder communicatie en samenwerking tussen de partijen, tijdens de beoordelingsfase van een stage Deelnemers zijn in staat de rol en verantwoordelijkheden van betrokken partijen tijdens de eindfase te beschrijven	Presentatie Werk in groepen Discussie	PPT „De beoordelingsfase van een stage” Q-Placements Handboek
13:00 – 14:00 (60 minuten)	Lunch				
14:00 – 15:00 (60 minuten)	De rol van de beoordelingsfase voor het waarborgen van een goede kwaliteit van lopende en toekomstige stages	Deelnemers delen hun ervaringen en beste praktijken voor de beoordelingsfase	Begrip van de rol en relevantie van procedures in de beoordelingsfase voor de algemene stagekwaliteit Leren van de ervaringen van andere deelnemers	Werk in groepen Presentatie Discussie Intercollegiaal leren	Q-Placements Handboek
14:30 – 15:15 (45 minuten)	Nalopen van het stageproces en de rol van samenwerking en communicatie Wat moet er worden gewijzigd in onze acties en procedures?	Deelnemers wisselen met elkaar van gedachten over wat ze hebben meegekregen/geleerd Deelnemers beantwoorden de volgende vraag: wat ga ik veranderen in mijn standaardaanpak of werkprocedures?	Begrip van de perspectieven van betrokken partijen/belangrijkste actoren bij het waarborgen van kwaliteit tijdens het gehele stageproces; begrip van de rol van communicatie tussen school, stagebedrijf en stagiair; begrip van de manier waarop de deelnemer de stagekwaliteit zelf kan verbeteren	Feedback en opmerkingen van deelnemers Discussie	Q-Placements Handboek
15:15 – 16:00 (15 minuten)	Afsluiting van de workshop. Beoordelingsformulier voor deelnemers. Uitreiking van certificaten.				

Conclusies en aanbevelingen van het Q-Placements Project

1. Het Q-Placements Model zoals dat is ontwikkeld kan bijdragen aan de kwaliteit van stages in verschillende systemen voor beroepsonderwijs en -opleiding (al dan niet duaal) wanneer drie belangrijke actoren zijn betrokken bij het beroepsonderwijsproces: de leerling/stagiair, de instelling voor beroepsonderwijs en het stagebedrijf.
2. In alle projectlanden vindt op macroniveau (systemen voor beroepsonderwijs – belanghebbenden) samenwerking plaats tussen beroepsonderwijs en -opleiding en bedrijfsleven om de stagekwaliteit te verbeteren, maar de communicatie en samenwerking op microniveau (individuele instellingen voor beroepsonderwijs en -opleiding – stagebedrijven) moeten worden verbeterd, aangezien de verwachtingen en percepties ten aanzien van hun taken uiteen kunnen lopen.
3. Samenwerking tussen beroepsonderwijs en -opleiding en bedrijfsleven blijft niet beperkt tot het aanbieden van stageplaatsen. Belanghebbenden die werkgevers en het bedrijfsleven vertegenwoordigen, creëren of ondersteunen veel “infrastructuur” voor stages of andere vormen van bpv: maak een lijst van of erken bedrijven die stageplaatsen aanbieden, houd platforms bij voor het zoeken naar en solliciteren op stageplaatsen, ontwikkel richtlijnen voor of handboeken over stages voor sectoren of bedrijven, zorg voor beroepsontwikkeling van begeleiders/opleiders bij bedrijven, organiseer training en/of certificering.
4. Bedrijven hebben baat bij hun betrokkenheid bij stageprogramma's. Er zijn echter veel belemmeringen in de vorm van wetten en voorschriften (die per land zeer sterk kunnen verschillen en betrekking kunnen hebben op salaris, sociale zekerheid of andere specifieke eisen) die tot gevolg hebben dat het voor bedrijven te complex en in het geheel niet aantrekkelijk is om bij stages betrokken te zijn. Deze belemmeringen moeten worden weggenomen, en daarbij moet ook de algemene inzetbaarheid van stagiairs voor ogen worden gehouden. Regelgeving inzake stages moet eenvoudig en flexibel zijn.
5. Scholen voor beroepsonderwijs en -opleiding en stagebedrijven moeten tijdens alle fasen van het stageproces samenwerken en communiceren. Hierbij moeten alle zaken aan de orde komen waarmee de stagekwaliteit kan worden gewaarborgd. Voor de betrokken partijen moeten samenwerkingsprocedures worden opgesteld. Beide partijen (begeleiders van scholen en opleiders van bedrijven) moeten training krijgen met betrekking tot hun respectieve taken.

6. De beste praktijken voor samenwerking tussen beroepsonderwijs en stagebedrijven, met name bedrijven die hoogwaardige stages aanbieden, moeten actief onder de aandacht worden gebracht. De best presterende bedrijven moeten worden beloond. Hiertoe zouden nationale of Europese prijzen moeten worden ingesteld.
7. Gezamenlijke training van begeleiders van scholen en opleiders van bedrijven draagt bij tot een beter begrip van hun taken, meer kennis over de verwachtingen van de andere partij en het bereiken van de gewenste samenwerking bij de ondersteuning van de stagiair/leerling.
8. Voor specifieke sectoren en/of specifieke problemen (zoals uitval bij bpv voor kappers/kapsters in Nederland) kunnen gezamenlijke workshops worden ingezet.
9. Gezamenlijke workshops (de inhoud van de Q-Placements-training) kunnen worden geïntegreerd in andere opleidingsprogramma's voor stagebegeleiders van scholen of opleiders in het bedrijfsleven.
10. Het Q-Placements-programma voor gezamenlijke workshops kan worden uitgebreid door onderwerpen toe te voegen of modules op te zetten die voor beide groepen relevant zijn: bijvoorbeeld verwachtingen van het beroepsonderwijs, het stagebedrijf en de stagiair/leerling; capaciteiten van jongeren/jongerencultuur; leermethoden; validering van vaardigheden, kwalificatie e.d.

Samenvatting:

De "Richtlijnen voor het opzetten en uitvoeren van gezamenlijke workshops voor stagebegeleiders van beroepsopleidingen en opleiders uit het bedrijfsleven" zijn ontwikkeld in het kader van het Q-Placements-project "VET-Enterprise Cooperation for Quality Assurance of VET Placements and Apprenticeships" (2013-2015). Een van de belangrijkste uitgangspunten van het project was dat de kwaliteit van stages wordt bepaald door samenwerking tussen instellingen voor beroepsonderwijs en -opleiding en stagebedrijven, door communicatie tussen begeleiders/opleiders onderling en door hun communicatie met de stagiair gedurende het gehele stageproces. In de richtlijnen worden de inhoud en methodologie uiteengezet voor het organiseren van gezamenlijke workshops waarbij stagebegeleiders van scholen voor beroepsonderwijs en -opleiding en opleiders uit het bedrijfsleven samen worden getraind. De publicatie bevat tevens de conclusies en aanbevelingen van de projectpartners met betrekking tot de inrichting en organisatie van stages en beroepspraktijkvorming, samenwerking tussen scholen en bedrijven en training voor stagebegeleiders van scholen en opleiders van bedrijven.

